

міжнародних відносин, юриспруденції, соціології, політології, конфліктології, національної безпеки тощо.

Напрацювання у даних сферах сприяли формуванню на міжнародному рівні правових основ оцінки антисоціальних дій як злочини (Гаазька конвенція (1970); Конвенція ООН про транснаціональну організовану злочинність (2000); Конвенція про кіберзлочинність (2001)); укладанню типології злочинів, перш за все міжнародних злочинів, які загрожують миру і безпеці людства (Конвенція про запобігання злочинів геноциду та покарання за нього (1948), Конвенція про співробітництво у боротьбі з міжнародними злочинами (1991), Кодекс злочинів проти миру і безпеки людства (1996)); посиленню співробітництва між державами світу у сфері попередження та подолання злочинності (Європейська конвенція про видачу правопорушників (1957), Європейська конвенція про взаємну допомогу в кримінальних справах (1959), Конвенція про правову допомогу і правові відносини в цивільних, сімейних та кримінальних справах (1993), Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом (2002)).

Поточну ситуацію з моніторингу злочинності у світі здійснюють інституції у структурі ООН (Рада Безпеки ООН, Економічна і Соціальна Рада ООН, Комісія ООН з Наркотиків та Злочинності), організації з безпеки США (Центральне Розвідувальне Управління), недержавні міжнародні організації («Numbeo», «Transparency International»).

Андрусенко Тетяна Михайлівна
студентка 5 курсу історичного факультету
Житомирського державного університету ім. Івана Франка
науковий керівник: д. і. н., професор **Ярмошик І. І.**

Спільна сумісна власність подружжя

У сучасному світі люди часто зіштовхуються з розлученнями, які у свою чергу призводять до поділу майна чоловіком та дружиною, тому актуальним є питання спільної сумісної власності подружжя. Взагалі дане поняття означає об'єднання майна чоловіка та дружини (повністю або в певній частині) та встановлює спеціальні правила щодо його володіння, користування та розпорядження. Даний принцип означає, що майно, набуте подружжям за час шлюбу, вважається спільним, якщо інше не встановлено домовленістю сторін; подружжя має рівні права щодо майна, яке належить їм на праві спільної сумісної власності; майно належить подружжю без визначення часток кожного з них у праві власності; права подружжя на майно визнаються рівними незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу); до тих пір, поки не буде доведено протилежне, вважається, що кожен з подружжя, який здійснює правочини щодо розпорядження спільним майном, діє в інтересах подружжя.

Взагалі право спільної сумісної власності подружжя є своєрідним різновидом права приватної власності фізичних осіб. Право спільної сумісної власності не поділене на частки, тому усі співвласники мають однакове, рівне право володіти, користуватися та розпоряджатися певним майном. Така частка

може бути виділена за домовленістю між співвласниками або у разі суперечки – судом [4].

У Цивільному кодексі України закріплено лише загальне правило: співвласники майна, яке є у спільній сумісній власності, володіють і користуються ним спільно, якщо інше не встановлено домовленістю між ними (ч.1 ст. 369) [6]. У зв'язку з цим ст.66 Сімейного кодексу запропоновано доповнити новою частиною такого змісту: «Подружжя спільно володіє і користується майном, що належить їм на праві спільної сумісної власності. Кожен з подружжя зобов'язаний брати участь у витратах, пов'язаних з управлінням, утриманням та збереженням спільного майна. Подружжя може укласти договір, у якому визначити інший порядок володіння, користування та утримання спільного майна» [1].

Дуже часто проблеми правового регулювання майнових відносин у сім'ї стають об'єктом пильної уваги як законодавця, так і вчених. Однак протягом ряду останніх десятиліть вони аналізувалися виключно в рамках національного законодавства. Тому звернення вчених до зарубіжного досвіду регулювання сімейних відносин завжди мало критичну ціль й особливий політичний підтекст. Після здобуття Україною незалежності та визнання її відкритою, демократичною, соціальною державою стало актуальним питання аналізу сімейного законодавства в широкому порівняльному аспекті. На сучасному етапі розвиток внутрішнього сімейного законодавства України можливий лише на основі розуміння загальних європейських і світових тенденцій правового регулювання відносин у сім'ї [2].

Варто зазначити, що правовий режим майнових відносин подружжя обумовлюється встановленням законом прямих та опосередкованих обмежень у набутті права власності та його здійсненні (дія принципу спільності на придбане майно незалежно від волі подружжя, необхідність взаємного узгодження певних дій щодо здійснення прав співвласників тощо), що характеризується особисто-договірним характером шлюбно-сімейних відносин [1].

Так, відповідно до ч. 1 статті 62 СК [5] майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловіку на праві спільної сумісної власності незалежно від того, що один з них не мав з поважної причини (навчання, ведення домашнього господарства, догляд за дітьми, хвороба тощо) самостійного заробітку (доходу). Водночас йдеться про майно, набуте подружжям за час шлюбу. Однак в ст. 60 СК не розкрито зміст слів «нажите» та «набуте». При буквальному тлумаченні поняття «майно, набуте подружжям за час шлюбу», вважається, що будь-яке таке майно є спільним майном подружжя. Проте такий висновок суперечить п. 3 ч. 1 та частинам 3-6 ст. 57 СК, згідно з якими у деяких випадках майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить не дружині та чоловіку на праві спільної сумісної власності, а кожному з них на праві роздільної приватної власності (ст. 57 СК) [3].

З вищезазначеного стає очевидним, що не будь-яке майно, набуте за час шлюбу, можна вважати таким, що належить подружжю на праві спільної сумісної власності.

Частина 1 ст. 45 СК передбачає, що недійсний шлюб, а також шлюб, визнаний недійсним за рішенням суду, не є підставою для виникнення у осіб, між якими він був зареєстрований, прав та обов'язків подружжя, а ч. 2 статті 45 СК [5] встановлює, що якщо протягом недійсного шлюбу особи набули майно, воно вважається таким, що належить їм на праві спільної часткової власності.

Водночас для виникнення права спільної сумісної власності подружжя недостатньо, щоб майно було набуто за час зареєстрованого шлюбу. Потрібно також, щоб дружина і чоловік спільно проживали і вели спільне господарство, тобто необхідна наявність спільної праці подружжя. А під такою працею треба розуміти будь-яку корисну працю, яка спрямована на створення спільного майна подружжя. Спільність результатів праці дружини та чоловіка у разі наявності законного режиму їх майна не встановлюється, як зазначають деякі автори, угодою подружжя (явною або такою, що не припускається), а запроваджується як обов'язковий наслідок шлюбу [7].

Якщо зіставити п. 3 ч. 1 і частин 3, 4 і 6 ст. 57 Сімейного кодексу [5], то стане зрозумілим той факт, що для виникнення права спільної сумісної власності та спільного майна подружжя необхідною умовою є спільна праця дружини та чоловіка. У зазначених у ст. 57 СК випадках майно, набуто подружжям за час шлюбу, як вже зазначалося, належить не дружині й чоловіку на праві спільної сумісної власності, а кожному з них на праві роздільної приватної власності. Це пояснюється тим, що у цих випадках майно набувається не в результаті спільної праці подружжя [3].

Стає зрозуміло, що терміни «нажите майно» та «набуто майно», які застосовувалися стосовно виникнення права спільної сумісної власності дружини та чоловіка та їх спільного майна, є синонімами.

Отже, спільна сумісна власність подружжя, як правило, найбільш повною мірою забезпечує його інтереси. Кожен з подружжя робить свій внесок, який розглядається як суттєвий і необхідний елемент формування і підтримання майнової спільності, а це в свою чергу означає, що основа принципу майнової спільності виражається в економічному партнерстві чоловіка та дружини.

Список використаних джерел та літератури

1. Ариванюк Тетяна Олексіївна. Правове регулювання відносин власності між подружжям: Автореферат до дис. канд. юрид. наук: 12.00.03 / Волинський держ. ун-т ім. Лесі Українки. – К., 2002. – 190 арк. – Бібліогр.: арк. 179-190.
2. Новохатська Яна Володимирівна. Правове регулювання майнових відносин подружжя (порівняльно-правовий аспект): Автореферат до дис... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого. – Х., 2006.
3. Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: Науково-практичний коментар. – К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2007. – 297 с.
4. Сімейне право: Нотаріат. Адвокатура. Суд: Наук.-практ. посіб.: У 2-х кн. / За заг. ред. С.Я. Фурси. - К., 2005. – 561 с.
5. Сімейний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 10 вересня 2013 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2013. – 104 с. – (Кодекси України)
6. Цивільний кодекс України : чинне законодавство зі змінами та допов. Станом на 11 лют. 2013 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2013. – 380 с. – (Кодекси України)
7. Шанойло В.О. Набуття права спільної сумісної власності подружжя за Сімейним кодексом України. Монографія. – К.: «Юрінком Інтер», 2003. – 406 с.